

Asia: VN/17314/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain ja ulkomaalaislain 56 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turun yliopisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta Hallituksen esityksestä laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain ja ulkomaalaislain 56 §:n muuttamisesta. Turun yliopiston lausunnon valmistelua tehtiin yhteistyössä tutkijakoulun, tiedekuntien, tohtoriohjelmien, väitöskirjatutkijoiden omien yhdistysten, ylioppilaskunnan ja henkilöstöpalveluiden kanssa.

Luonnoksessa esitetyt muutokset ovat pääsääntöisesti tervetulleita ja hyvin perusteltuja ja linjassa opiskelijoita koskevan vastaavan lain kanssa. Lakiehdotuksessa on tarkoituksenmukaista se, että niin tutkijadirektiivin kuin kansallisen määritelmän mukaisia tutkijoita kohdellaan yhdenvertaisesti.

Lakimuutos helpottaa väitöskirjatutkijoiden asemaa konkreettisella tavalla poistaen epävarmuutta ja taloudellista rasitetta, kun useimpien kohdalla vuosittain toistuva hakuprosessi poistuu ja oleskeluluvan voi saada viideksi vuodeksi heti ensimmäisellä hakemuksella ja osoittamalla, että toimeentulo on taattu ensimmäisen vuoden.

Lakiluonnos herättää kuitenkin kysymyksen siitä, miten toimeentuloedellytysten täyttymistä seurataan ensimmäisen vuoden jälkeen. On toivottavaa, että seuranta ei aiheuttaisi turhaa huolta väitöskirjatutkijoille ja siinä huomioitaisiin väitöskirjatutkijoille tyypilliset katkokset rahoituksessa.

Lain toimivuus käytännössä edellyttää, että valvonta toimeentuloedellytyksen täyttämistä luvan voimassaoloaikana on ennakoitavaa ja sujuvaa, ja tapahtuu sähköisessä asiointijärjestelmässä.

Se, että perheelle myönnettävät luvat eivät seuraa tutkijan oleskeluluvan pituutta on ymmärrettävää, mutta samalla huolenaihe. Kolmansista maista väitöskirjatutkijoita rekrytoivien yliopistojen tulee edelleen kantaa huolellisesti vastuunsa tutkijan rahoituksen turvaamisesta.

Olisi toivottavaa, että tutkijoiden, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, oikeus sosiaaliturvaetuuteen voitaisiin taata jo viiden vuoden oleskeluluvan perusteella eikä kyse olisi aina erillisestä KELAn arviosta. Tämä huomio ei kuitenkaan koske esillä olevaa luonnosta suoraan vaan erillistä kotikuntalakia.

Lisäksi Suomen näkökulmasta kannattavan koulutusinvestoinnin varmistamiseksi tohtoreilla tulisi tohtorintutkinnon suorittamisen jälkeen olla mahdollisuus saada oleskelulupa työnhakua ja yritystoimintaa varten vähintään kahdeksi vuodeksi nykyisen vuoden sijaan.

Kaiken kaikkiaan hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava, sillä se

parantaa tutkijoiden asemaa ja vähentää jatkuvasta epävarmuudesta aiheutuvaa stressiä. Lisäksi ehdotetut muutokset edistävät niin Suomen kuin Turun yliopiston kansainvälistymisen tavoitteita, mitä pidämme erityisen kiitettävänä.

Suominen Kalle-Antti
Turun yliopisto

Våg Hans
Turun yliopisto - Vararehtori